

ОБРАЗАЦ 5

ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ И ПОСЛОВНЕ
ИНФОРМАТИЧАРЕ - СИРМИЈУМ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ЗАВРШНОГ МАСТЕР
РАДА

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ:
1. Датум и орган који је именовao комисију: Седница Наставно -стручног већа Високе школе струковних студија за васпитаче и пословне информатичаре – "Сирмијум", у Сремској Митровици, одржане 27.09.2024.
2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, и назив високе школе струковних студија и установе у којој је члан комисије запослен: др Марија Александровић Стајић, професор струковних студија, Ликовна култура са методиком, Висока школа струковних студија- "Сирмијум" мр Бранимир Драгојевић, професор струковних студија, Методика музичког васпитања, Висока школа струковних студија- "Сирмијум" МА Славица Дражовић Перошевић, Мастер васпитач, ПУ „Радуловић М23“, Чачак
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:
1. Име, име једног родитеља, презиме: Ања (Милољуб) Тутуновић
2. Датум рођења, општина, Република: 30.07.1995. Чачак, Србија
3. Година уписа на мастер струковне студије, студијски програм: 2022 / Струковни мастер васпитач
III НАСЛОВ ЗАВРШНОГ РАДА: "Мултимедијални приступ у ликовном васпитању деце предшколског узраста"
IV ПРЕГЛЕД ЗАВРШНОГ РАДА: Навести структуру и кратак садржај завршног рада, начин приказивања резултата , прилоге (ако их рад садржи), укупан број страница и сл.

Завршни рад Ање Тутуновић написан је на укупно 56 страна и садржи 8 табела, 16 графика и 7 фотографија.

У својој структури рад у првом поглављу рад садржи *Резиме* са кључним речима и *Увод*. Кроз теоријски приступ проблему и позивање на репрезентативну литературу кандидат указује на теоријске основе везано за употребу мултимедијалних средстава у ликовном васпитању деце предшколског узраста. Према истраживањима, употреба мултимедијалних средстава може значајно допринети развоју дечјих когнитивних и моторних вештина, као и њиховој способности да изразе креативност кроз различите медије (Anderson & Pempek, 2005; Fleeer, 2013). Мултимедијални алати омогућавају деци да комбинују слике, звук и покрет, што доприноси њиховом холистичком развоју (Wright, 2010). Кандидат се осврће на истраживања која указују на то да мултимедијални приступ може повећати ангажованост и мотивацију деце за учење, јер омогућавају интерактивне и динамичне начине изражавања и истраживања уметности (Dezuanni, 2015). На пример, студија коју су спровели Burnett и Merchant (2015) истиче да дигитална технологија може проширити могућности за креативно изражавање и омогућити деци да развију дигиталне вештине које су неопходне у савременом друштву.

У *другом поглављу* кроз методологију истраживања приказани су: проблем и предмет истраживања, циљ и задаци истраживања, хипотезе, узорак, методе и поступци истраживања. У *четвртном поглављу* представљена је анализа добијених резултата са дискусијом. Кандидат анализира тренутну праксу и учесталост коришћења мултимедијалних алата у ликовним активностима у вртићима; ставове и искуства васпитача и родитеља у вези са применом мултимедијалних алата; искуства васпитача у вези са применом мултимедијалних алата. На крају рада дат је општи закључак и наведена је коришћена литература.

V ВРЕДНОВАЊЕ ЗАВРШНОГ РАДА:

Навести да ли је завршни рад урађен у складу са образложењем наведеним у пријави теме, да ли садржи све битне елементе, посебно истаћи у чему је стручни допринос завршног рада, издвојити недостатке (ако их рад има)

(до 500 речи)

Завршни рад кандидата Ање Тутуновић садржи све битне елементе и урађен у складу са образложењем наведеним у пријави теме.

У свом завршном раду кандидат истражује присутност мултимедијалних средстава током ликовних активности у вртићима. Кандидат је анализирао досадашња истраживања која показују да васпитачи често нису довољно обучени за коришћење дигиталних алата, што може ограничити могућности за интеграцију мултимедије у васпитно образовни процес (Plowman & McPake, 2013). Недостатак инфраструктуре, као и отпор према променама у васпитно образовном систему, додатно успоравају примену мултимедијалних приступа (Stephen & Edwards, 2017).

Проблем истраживања односи се на ограничену употребу мултимедијалних средстава током ликовних активности у вртићима. Увођење савремене технологије васпитно током образовног процеса, посебно у области ликовног васпитања и даље је недовољно развијено. Васпитачи се суочавају са изазовима попут недостатка ресурса, техничке неписмености и недостатка адекватне обуке за употребу мултимедијалних средстава.

Циљ рада је процена ефикасности мултимедијалног приступа у ликовном васпитању деце предшколског узраста и утврди како употреба мултимедијалних средстава може унапредити креативност, визуелну писменост и мотивацију код деце.

Задаци се односе на испитивање тренутне праксе и учесталост коришћења мултимедијалних алата у ликовним активностима у вртићима и анализу ставова и искустава васпитача и родитеља у везано за примену мултимедијалних алата.

И поред различитих ставова и искуства васпитача у раду са дигиталним технологијама и

стручном подршком у интеграцији ових алата у образовни процес, резултати истраживања везано за расподелу коришћења мултимедијалних алата у ликовним активностима истичу потребу за бољим ресурсима и обуком, како би се васпитачима омогућила шира примена мултимедијалних алата који могу значајно да обогате ликовне активности деце у вртићима.

Стручни допринос завршног рада односи се на потврду важности употребе мултимедијалних алата у одговарајућој мери током ликовних активности, тако да се на креативан начин истражују различити уметнички изрази. Увођењем мултимедијалних садржаја васпитачи могу да пруже деци шири спектар могућности за учење и ликовно изражавање. Решавање овог проблема допринело би унапређењу квалитета васпитања и образовања у предшколским установама, повећању мотивације код деце, као и развоју њихових дигиталних и креативних вештина, што је од суштинског значаја у савременом друштву.

Кандидат је у свом завршном раду дао смернице на који начин треба уводити модерне технологије у вртићу. Да би се мултимедијални алати у потпуности искористили, потребно је систематски приступити њиховом увођењу у праксу. Обука васпитача, набавка адекватне опреме и јасно дефинисани програми рада могу у великој мери да допринесу успешности ове интеграције. Организовање радионица за родитеље такође би могло побољшати разумевање и прихватање технологије као кључног елемента у савременом васпитно-образовном процесу.

Рад је урађен у складу са образложењем наведеним у пријави теме и садржи све битне елементе.

VI КОНАЧНА ОЦЕНА ЗАВРШНОГ РАДА И ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене рада, комисија предлаже:

-да се завршни рад прихвати а кандидату одобри одбрана

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

 др Марија Александровић Стајић (ментор), професор

 мр Бранимир Драгојевић (председник комисије), професор

 МА Славица Дражовић Перошевић (члан комисије), стручни сарадник

**Висока школа струковних студија за васпитаче и пословне
информатичаре-Сирмијум**

Тема

**МУЛТИМЕДИЈАЛНИ ПРИСТУП У ЛИКОВНОМ
ВАСПИТАЊУ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА У
ВРТИЋУ**

Предмет

**МУЗИЧКО-СЦЕНСКИ ИЗРАЗ ПРЕДШКОЛСКОГ ДЕТЕТА
МАСТЕР РАД**

Ментор:

др Марија Александровић Стајић, проф.

Студент:

Ања Тутуновић

бр.индекса: 28/22-М

Сремска Митровица, 2024.

НАЗИВ/ТЕМА СТРУЧНО ИСТРАЖИВАЧКОГ РАДА:
**„Мултимедијални приступ у ликовном васпитању деце предшколског
узраста у вртићу“**

ПОДАЦИ О СТУДЕНТУ:

Презиме, име једног од родитеља, име: Тутуновић, Милољуб, Ања

Адреса: Немањина 76/23, 32000 Чачак

Број телефона: 063/140-86-24

е-меил: anja95ex@gmail.com

Број индекса: 28/22-М

Студентски програм: Струковни мастер васпитач

Година уписа: 2022/2023 год.

ПОДАЦИ О МЕНТОРУ:

др Марија Александровић Стајић, Професор струковних студија, Ликовна култура са методиком у Високој школи струковних студија за васпитаче и пословне информатичаре – Сирмијум Ср. Митровица

ПОДАЦИ О САРАДНИКУ ПРАКТИЧАРУ:

Славица Дражовић Перошевић, Мастер васпитач, ПУ „Радуловић М23“, Чачак, slavicagm@gmail.com

УСТАНОВА У КОЈОЈ ЈЕ ОБАВЉЕНО ИСТРАЖИВАЊЕ:

ПУ „Радуловић М23“, Чачак, тел: 060/61-90-303.

САЖЕТАК

Циљ овог истраживања је процена ефикасности мултимедијалног приступа у ликовном васпитању деце предшколског узраста, као и утврђивање његовог утицаја на креативност, визуелну писменост и мотивацију деце. Рад је укорењен у области музичко-сценског израза предшколског детета, с обзиром на мултидисциплинарну природу ове теме и њену повезаност са развојем уметничких компетенција код деце.

Иако савремена технологија нуди бројне могућности за унапређење васпитно-образовног процеса, њена примена у предшколском васпитању и образовању остаје ограничена због недовољне обучености васпитача, недостатка ресурса и инфраструктуре, као и општег отпора према променама у васпитно-образовном систему.

Истраживање је обухватило анализу тренутне праксе и учесталости коришћења мултимедијалних алата у ликовним активностима, ставова и искустава васпитача и родитеља, као и препрека у интеграцији мултимедијалних приступа. Коришћењем квантитативне методологије и анкетног упитника, резултати указују да мултимедијални алати значајно унапређују дечију мотивацију и креативност. Међутим, истраживање такође указује на потребу за додатном обуком васпитача и већом подршком у виду ресурса и инфраструктуре.

Очекује се да овај рад пружи смернице за унапређење праксе коришћења мултимедијалних алата у ликовном васпитању и истакне важност овог приступа за холистички развој деце предшколског узраста.

Кључне речи: *мултимедијални алати, ликовно васпитање, предшколско образовање, креативност, васпитачи, родитељи, интеграција технологије, музичко-сценски израз.*

САДРЖАЈ

САЖЕТАК	3
УВОД	6
1. ТЕОРИЈСКИ ПРИСТУП ПРОБЛЕМУ	7
1.1. Увод у мултимедијалне приступе у предшколском васпитању.....	7
1.2. Мултимедијални алати у ликовном васпитању	8
1.3. Развој креативности и визуелне писмености у предшколском узрасту	10
1.4. Технологија у образовању: Изазови и могућности	11
2. МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА	13
2.1. Проблем и предмет истраживања	13
2.2. Циљ и задаци истраживања.....	14
2.3. Хипотезе истраживања	15
2.4. Узорак истраживања.....	15
2.5. Методе и поступци истраживања.....	20
3. АНАЛИЗА РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА	22
3.1. Резултати са дискусијом.....	22
3.1.1. Тренутна пракса и учесталост коришћења мултимедијалних алата у ликовним активностима у вртићима	22
3.1.2. Ставови и искуства васпитача и родитеља у вези са применом мултимедијалних алата.....	25
3.1.2.1. Ставови и искуства васпитача у вези са применом мултимедијалних алата.....	25
3.1.2.2. Ставови и искуства родитеља у вези са применом мултимедијалних алата.....	29

3.1.3. Препреке и изазове у интеграцији мултимедијалног приступа и предлози стратегије за унапређење праксе.....	34
3.1.3.1. Препреке и изазове у интеграцији мултимедијалног приступа и предлози стратегије за унапређење праксе од стране васпитача	34
3.1.3.2. Препреке и изазове у интеграцији мултимедијалног приступа и предлози стратегије за унапређење праксе од стране родитеља	38
3.2. Предлози за унапређење праксе примене мултимедијалних алата у ликовном васпитању	40
3.3. Примери добре праксе примене мултимедијалних алата у ликовном васпитању	41
ЗАКЉУЧАК.....	47
ЛИТЕРАТУРА.....	49
ПРИЛОГ 1.....	50
ПРИЛОГ 2.....	54

УВОД

Савремено доба донело је значајне промене у васпитно-образовном процесу, укључујући интеграцију технологије у све аспекте живота, па и у предшколско васпитање и образовање. Мултимедијални приступ у васпитању представља један од начина да се традиционалне методе унапређују, чиме се омогућава креирање стимулативног окружења које подстиче дечију креативност, развој моторичких и когнитивних вештина, као и визуелну писменост. Посебан акценат стављен је на ликовно васпитање, које је од суштинског значаја за развој естетске осетљивости и самоизражавања код предшколске деце.

Ипак, и поред очигледних предности, примена мултимедијалних алата у ликовним активностима у предшколским установама остаје ограничена. Главни изазови су недовољна обученост васпитача, недостатак техничких ресурса, као и могуће предрасуде према интеграцији савремених технологија у традиционалне приступе васпитању. Овај рад истражује како употреба мултимедијалних алата утиче на ликовне активности, мотивацију и креативност деце, са циљем да се идентификују могућности и изазови њихове примене у пракси.

У оквиру предмета Музичко-сценски израз предшколског детета, тема мултимедијалног приступа у ликовном васпитању има посебну важност јер омогућава интеграцију различитих уметничких облика изражавања. Комбинација визуелних, звучних и сценских елемената обогаћује дечје искуство и доприноси њиховом холистичком развоју.

Овај рад настоји да допринесе бољем разумевању улоге мултимедијалног приступа у предшколском васпитању и образовању, са посебним фокусом на ликовно васпитање, али и да пружи конкретне смернице за васпитаче и родитеље у примени ових алата.

У уводном делу представљени су основни концепти и значај теме. Методологија рада обухвата опис узорка, истраживачких метода и алата који су коришћени. У одељку резултати и дискусија анализирају се тренутна пракса, ставови васпитача и родитеља, као и препреке и могућности у интеграцији мултимедијалног приступа. Рад се завршава предлозима за унапређење праксе и закључком.

1. ТЕОРИЈСКИ ПРИСТУП ПРОБЛЕМУ

1.1. Увод у мултимедијалне приступе у предшколском васпитању

Мултимедијални приступи у предшколском васпитању подразумевају употребу различитих врста медија и технологија као што су слике, видео, звук, интерактивни програми и дигиталне платформе. Ови приступи нуде нове и иновативне начине учења, који подстичу креативност, истраживачки дух и активно учешће деце у образовном процесу. Развој технологије у последњим деценијама довео је до значајних промена у начину на који приступамо образовању, а мултимедијални алати постали су интегрални део савременог образовања, укључујући предшколске установе (Puentedura, 2013).

Увођење мултимедијалних алата у образовање значајно утиче на начин на који деца апсорбују и обрађују информације. Структура и садржај мултимедијалних алата – као што су интерактивне апликације, едукативне игре, видео-снимци и аудио садржаји – омогућавају свесно и активно учење које стимулише различите облике интелектуалних способности. Деца у предшколском узрасту су природно заинтересована за нове технологије и овакви алати им пружају могућност да развијају своје способности кроз игру и истраживање (Dugger & Butler, 2015).

Према истраживањима, коришћење мултимедијалних алата у предшколским установама не само да побољшава креативност и визуелну писменост, већ и омогућава боље разумевање комплексних концепата који би могли бити тежи за разумевање кроз традиционалне методе наставе. На пример, коришћење анимација или видео-снимка о природним наукама помаже деци да апстрактне концепте виде и доживе на конкретан начин. Овакви приступи такође омогућавају деци да активно уче на начин који је укључивао њихова природна интересовања и мотивацију (Anderson & Dill, 2000).

Технологија игра значајну улогу у развоју когнитивних и социјалних вештина деце. Мултимедијални алати могу побољшати способности деци да разумеју и користе визуелне информације, што доприноси развоју визуелне писмености. Слика, боје и звуци помажу у формирању дубљег и сложенијег разумевања света око њих, што је посебно важно у доби када је развој језика и когнитивних способности у пуном јеку (Puentedura, 2013).

Поред тога, мултимедијални приступи имају потенцијал да развију емоционалну интелигенцију деце. Програмске апликације и интерактивни медији омогућавају деци да се идентификују са ликовима и ситуацијама, чиме се побољшава њихова способност да разумеју и управљају својим емоцијама. Ови алати такође пружају платформу за сарадњу и социјализацију, што је кључно за развој социјалних вештина у предшколском узрасту (Dugger & Butler, 2015).

Иако мултимедијални приступи нуде значајне предности, важно је напоменути да они не треба да замене традиционалне методе образовања, већ да их допуњују. Стручњаци истичу да употреба технологије у предшколским установама мора бити пажљиво уравнотежена, с обзиром на то да претерана употреба дигиталних алата може имати негативне ефекте на развој физичких вештина и социјалних интеракција. Стога, увођење мултимедијалних алата мора бити пажљиво испланирано и прилагођено узрасту и потребама деце (Anderson & Dill, 2000).

Док мултимедијални алати могу донети бројне предности, њихова интеграција у предшколске установе долази с неким изазовима. Највећи изазови су недостатак ресурса, као што су савремени рачунари и интернет веза, као и потреба за образовањем васпитача у коришћењу технологија. Међутим, овај проблем може бити решен кроз професионални развој васпитача и инвестиције у инфраструктуру. Важно је да се васпитачи обуче за употребу ових алата, али и да се створе услови у којима ће деца моћи да приступе технологији на сигуран и едукативан начин (Puentedura, 2013).

Мултимедијални приступи у предшколском васпитању представљају значајан корак напред у развоју образовања. Они пружају деци нове начине учења и истраживања, подстичући креативност, емоционални развој и социјализацију. Иако технологија има својих изазова, исправна интеграција мултимедијалних алата може значајно унапредити квалитет образовања у предшколским установама, припремајући децу за савремени свет који се све више ослања на дигиталне технологије (Dugger & Butler, 2015).

1.2. Мултимедијални алати у ликовном васпитању

Ликовно васпитање у предшколском узрасту игра кључну улогу у развоју креативности, моторичких способности и визуелне перцепције код деце. Увођење мултимедијалних алата у ову област образовања обogaћује традиционалне методе рада,

омогућавајући деци да истражују нове начине изражавања и комуникације. Мултимедијални алати попут интерактивних апликација, графичких таблета, виртуелних галерија и дигиталних алата за цртање и сликање нуде бројне могућности за иновацију у процесу ликовног васпитања (Chang, 2012).

Дигитални алати за ликовно стваралаштво омогућавају деци да експериментишу са различитим бојама, облицима и текстурама на начине који су тешко изводљиви уз традиционалне материјале. На пример, апликације попут ArtRage или Tayasui Sketches пружају деци могућност да користе дигиталне четке и палете, креирајући уметничка дела без физичких ограничења попут недостатка материјала или потребе за чишћењем (Herro, 2017).

Ови алати такође омогућавају враћање корака уназад и корекцију грешака, што подстиче експериментисање и смањује страх од неуспеха, важног аспекта развоја креативности код деце. Истовремено, дигитално стваралаштво развија и технолошке компетенције, што је од суштинског значаја у савременом образовању.

Једна од значајних предности мултимедијалних алата је и могућност приступа виртуелним галеријама и музејима. Ови ресурси омогућавају деци да истражују уметничка дела из целог света без напуштања учионице. На пример, платформе као што је Google Arts & Culture омогућавају васпитачима да децу упознају са ремек-делима светске уметности кроз виртуелне туре и интерактивне активности (Chang, 2012).

Приступ културним ресурсима кроз мултимедијалне алате омогућава деци да развију осећај за уметност и културну разноликост, што је важно за њихов социокултурни развој. Поред тога, овакав приступ подстиче децу да размишљају критички и повезују уметничке елементе са својим искуствима.

Успешна интеграција мултимедијалних алата у ликовно васпитање захтева обуку васпитача и пажљиво планирање активности. Према истраживањима, васпитачи који користе мултимедијалне алате у ликовном васпитању морају имати јасно дефинисане циљеве и приступе који комбинују традиционалне методе са технолошким иновацијама (Herro, 2017). На пример, васпитачи могу комбиновати цртање на папиру са дигиталним обрадом у програмима за уређивање слика, чиме се развија и

традиционална и дигитална креативност. Овај хибридни приступ омогућава деци да боље разумеју однос између традиционалних и савремених медија у уметности.

Иако мултимедијални алати уносе бројне предности, постоје и изазови у њиховој примени. Главни изазови укључују недостатак ресурса у предшколским установама, као и ограничене техничке вештине васпитача. Такође, потребно је осигурати да употреба дигиталних алата буде балансирана са традиционалним методама, како би се избегла прекомерна употреба технологије која може негативно утицати на физички и социјални развој деце (Chang, 2012).

Мултимедијални алати у ликовном васпитању представљају снажан инструмент за подстицање креативности и уметничког изражавања код деце. Они омогућавају приступ савременим технологијама и културним ресурсима, обогаћујући процес учења и развоја. Уз правилну интеграцију и подршку, мултимедијални алати могу значајно побољшати квалитет ликовног васпитања у предшколским установама, припремајући децу за динамичан и технолошки напредан свет.

1.3. Развој креативности и визуелне писмености у предшколском узрасту

Развој креативности и визуелне писмености у предшколском узрасту представља важан аспект раног образовања, јер се овим процесима постављају основе за каснији академски, социјални и емоционални развој детета. У овом узрасту, деца пролазе кроз интензиван период когнитивног и моторичког развоја, што их чини посебно осетљивим и пријемчивим за активности које подстичу креативност и визуелну писменост (Koster, 2015).

Креативност се дефинише као способност стварања нових и оригиналних идеја, решења или производа. У предшколском узрасту, креативност се развија кроз активности које укључују истраживање, експериментисање и игру. Ликовне активности, попут цртања, сликања и моделовања, омогућавају деци да изразе своје мисли, осећања и искуства на начин који је њима разумљив и приступачан.

Истраживања показују да је подстицање креативности у овом периоду тесно повезано са подршком коју деца добијају од одраслих. Васпитачи играју кључну улогу

у стварању окружења које охрабрује експериментисање и ризиковање без страха од неуспеха (Runco & Jaeger, 2012).

Визуелна писменост се односи на способност тумачења, разумевања и стварања визуелних информација. У предшколском узрасту, ова писменост се развија кроз различите активности које укључују анализу и стварање визуелних садржаја. На пример, деца уче да препознају облике, боје, текстуре и композиције, што им помаже да боље разумеју свет око себе.

Мултимедијални алати, попут апликација за дигитално цртање и интерактивних визуелних игара, могу значајно унапредити развој визуелне писмености. Ови алати омогућавају деци да истражују различите визуелне елементе и комбинују их у креативне изразе, чиме се ствара интегративни приступ учењу.

Развој креативности и визуелне писмености се најбоље остварује кроз интерактивне и колаборативне активности. У предшколским установама, групни пројекти који укључују ликовне активности, као што су заједничко цртање мурала или израда макета, подстичу сарадњу и социјалну интеракцију међу децом. Овакви пројекти омогућавају деци да размењују идеје, решавају проблеме и заједнички стварају, што додатно подстиче њихову креативност.

Васпитачи имају кључну улогу у развоју креативности и визуелне писмености код деце. Они треба да пруже подршку кроз структурисане и слободне активности које омогућавају деци да истражују и изражавају своје идеје. Осим тога, важно је да васпитачи препознају индивидуалне способности и интересовања сваког детета и да прилагоде активности њиховим потребама (Koster, 2015).

Развој креативности и визуелне писмености у предшколском узрасту представља важан део раног образовања, јер ови процеси значајно доприносе когнитивном, социјалном и емоционалном развоју детета. Уз адекватну подршку васпитача и коришћење савремених алата, могуће је створити окружење које подстиче дечју машту, иновације и способност визуелног изражавања.

1.4. Технологија у образовању: Изазови и могућности

Савремено образовање пролази кроз дубоке трансформације, а технологија игра кључну улогу у овом процесу. Она уводи нове алате, приступе и перспективе које

обogaћују учење, али истовремено поставља и бројне изазове. У предшколском васпитању, где се полажу основе будућег развоја детета, употреба технологије је посебно значајна. Међутим, како би се максимално искористиле њене предности, неопходно је приступити овој теми са великом пажњом.

С једне стране, технологија омогућава интерактивно учење које мотивише децу и подстиче њихову радозналост. Уз дигиталне алате, као што су интерактивне табле и едукативне апликације, деца могу истраживати и експериментисати, развијајући на тај начин креативност и критичко размишљање (Clark & Mayer, 2016). Поред тога, персонализовани програми омогућавају прилагођавање задатака индивидуалним потребама сваког детета, чиме се доприноси инклузивности и равномерном развоју.

Међутим, интеграција технологије у образовање није без препрека. Један од највећих изазова је недостатак ресурса у предшколским установама, укључујући одговарајућу опрему и интернет конекцију (Ertmer & Ottenbreit-Leftwich, 2010). Такође, обука васпитача често није на нивоу који би омогућио њихову сигурну и креативну примену технологије у раду са децом. Поред техничких проблема, јављају се и етичка питања, попут заштите приватности и ограничења времена које деца проводе испред екрана (Nealy, 1998).

Истовремено, технолошки алати могу бити двосекли мач. Иако пружају могућност за богатије и динамичније учење, постоји ризик од претераног ослањања на технологију, што може утицати на смањење директне интеракције са вршњацима и природним окружењем. Васпитачи и родитељи морају имати активну улогу у усмеравању деце како би се технологија користила на конструктиван начин (Clark & Mayer, 2016). Да би се превазишле ове препреке, неопходно је уложити у обуку васпитача, осигурати приступ савременој опреми и развијати програме који подстичу креативну и критичку употребу технологије. Успешна интеграција технологије подразумева њено коришћење као допуну традиционалним методама, а не као њихову замену.

Технологија представља изузетан ресурс у образовању, али њена примена захтева пажљиво планирање и подршку. Уз прави приступ, она може постати моћан савезник у развоју деце, помажући им да стекну знања и вештине неопходне за живот у савременом свету. Ипак, одговорност је на свима нама да осигурамо да овај процес буде сигуран, етичан и прилагођен потребама најмлађих.

2. МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

2.1. Проблем и предмет истраживања

Проблем истраживања односи се на ограничену употребу мултимедијалних средстава током ликовних активности у вртићима. Упркос све већој доступности технологије, интеграција мултимедијалних алата у васпитно-образовни процес, посебно у области ликовног васпитања, је недовољно развијено. Васпитачи се суочавају са изазовима попут недостатка ресурса, техничке неписмености и недостатка адекватног обуке за употребу мултимедијалних средстава. Ово истраживање се фокусира на идентификацију препрека, као и могућности за унапређење примене мултимедијалних средстава у ликовним активностима са децом предшколског узраста.

Према истраживањима, употреба мултимедијалних средстава може значајно допринети развоју дечијих когнитивних и моторних вештина, као и њиховој способности да изразе креативност кроз различите медије (Anderson & Pempek, 2005; Flear, 2013). Мултимедијални алати омогућавају деци да комбинују слике, звук и покрет, што доприноси њиховом холистичком развоју (Wright, 2010). Истраживања такође указују на то да мултимедијални приступ може повећати ангажованост и мотивацију деце за учење, јер омогућавају интерактивне и динамичне начине изражавања и истраживања уметности (Dezuanni, 2015). На пример, студија коју су спровели Burnett и Merchant (2015) истиче да дигитална технологија може проширити могућности за креативно изражавање и омогућити деци да развију дигиталне вештине које су неопходне у савременом друштву. Међутим, досадашња истраживања показују да је примена ових метода у пракси и даље ограничена, посебно у предшколском васпитању (Gura, 2018).

Као што је наведено у основама програма „Године узлета“, важно је креирати окружење које стимулише дечју радозналост, креативност и иницијативу, а савремена технологија може бити драгоцен ресурс за постизање ових циљева. Васпитачи често нису довољно обучени за коришћење дигиталних алата, што може ограничити могућности за интеграцију мултимедије у васпитно-образовни процес (Plowman & McPake, 2013). Недостатак инфраструктуре, као и отпор према променама у васпитно-

образовном систему, додатно успоравају примену мултимедијалних приступа (Stephen & Edwards, 2017).

Истраживања показују да мултимедијални алати, попут интерактивних табла, дигиталних апликација за цртање и анимација, могу значајно допринети дечјем когнитивном и моторичком развоју. Осим што стимулишу креативност, ови алати омогућавају и развој дигиталних вештина које су неопходне у савременом друштву (Wright, 2010; Burnett & Merchant, 2015). Међутим, актуелна пракса показује да њихова примена и даље остаје на маргинама васпитно-образовног процеса, што указује на потребу за систематским унапређењем у овој области (Gura, 2018).

Значај овог истраживања односи се на указивање на важност употребе мултимедијалних алата у одговарајућој мери током ликовних активности, како би се обезбедила креативна истраживања различитих уметничких израза. Увођење мултимедијалних садржаја васпитачима може да пружи деци шири спектар могућности за учење и ликовно изражавање.

Решавање ових проблема допринело би унапређењу квалитета васпитања и образовања у предшколским установама, повећању мотивације код деце, као и развоју њихових дигиталних и креативних вештина, што је од суштинског значаја у савременом друштву.

2.2. Циљ и задаци истраживања

У складу са проблемом овог истраживања, основни **циљ** рада је да се процени ефикасност мултимедијалног приступа у ликовном васпитању деце предшколског узраста и утврди како употреба мултимедијалних средстава може унапредити креативност, визуелну писменост и мотивацију код деце.

Како бисмо постигли циљ овог истраживања, потребно је да решимо следеће **задатке**:

- 1) Испитати тренутну праксу и учесталост коришћења мултимедијалних алата у ликовним активностима у вртићима.
- 2) Анализирати ставове и искуства васпитача и родитеља у вези са применом мултимедијалних алата.

- 3) Идентификовати препреке и изазове у интеграцији мултимедијалног приступа и предложити стратегије за унапређење праксе.

2.3. Хипотезе истраживања

На основу сваког од задатака истраживања дефинисали смо по једну **хипотезу**:

- 1) У вртићима се мултимедијални алати користе у ограниченом обиму током ликовних активности, што указује на потребу за већом интеграцијом технологије у образовни процес.
- 2) Васпитачи и родитељи имају позитиван став према примени мултимедијалних алата у ликовном васпитању, али постоје значајни недостаци у обуци и инфраструктури који ометају њихову потпуну примену.
- 3) Препреке у интеграцији мултимедијалног приступа су пре свега повезане са недовољним ресурсима и недостатком адекватне обуке васпитача, али постоје стратегије које могу унапредити ову праксу, као што су повећање инвестиција у технологију и стручну обуку.

2.4. Узорак истраживања

Истраживање ће бити спроведено у оквиру Предшколске установе „Радуловић М23“ у Чачку. Узорак истраживања обухватиће 16 васпитача и 43 родитеља чија деца похађају исти вртић. Васпитачи и родитељи ће бити изабрани на основу њихове спремности и доступности за учешће у истраживању. Подаци ће бити прикупљени помоћу анкета које ће обухватити демографске податке о васпитачима и родитељима.

Демографски подаци ће пружити увид у структуру узорка, што ће омогућити дубље разумевање варијација у ставовима и искуствима васпитача и родитеља у вези са употребом мултимедијалних алата у образовању деце. Ови подаци ће такође помоћи у анализи могућих разлика у приступима, у зависности од различитих друштвених и образовних фактора.

Ови демографски подаци ће омогућити анализу како различити фактори као што су радни стаж и образовање васпитача, као и старост и образовање родитеља, утичу на употребу мултимедијалних алата у васпитно-образовним активностима. Ови подаци ће бити корисни за боље разумевање структуре васпитача и родитеља у узорку, као и за

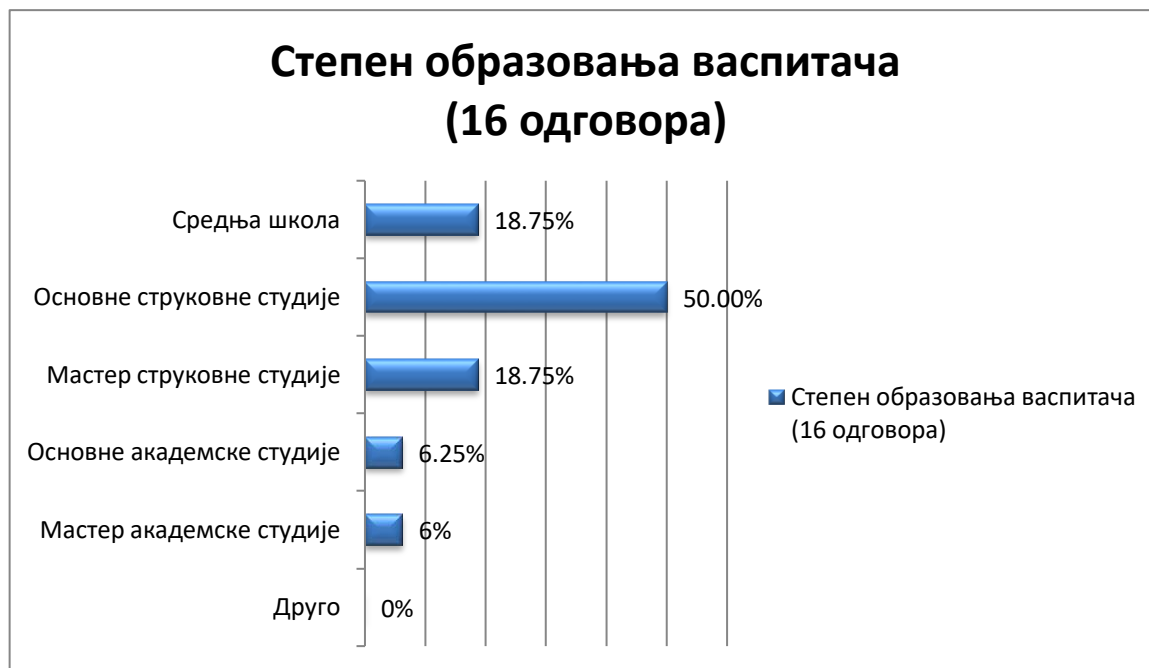
анализу фактора који могу утицати на примену мултимедијалних алата у васпитном процесу.

Демографски подаци васпитача:

Графикон 1. Године радног стажа васпитача

На основу *Графикону 1*, половина (50%) васпитача има радни стаж до 10 година, што указује на доминацију млађих кадрова и повећан број новозапослених у сектору. Око 50% су искуснији васпитачи, од којих 25% има између 11 и 20 година, а 25% између 21 и 30 година стажа. Занимљиво је да нема васпитача са више од 30 година стажа, што може указивати на пензионисање или одлазак из струке након дугог радног века. Већи број млађих васпитача наглашава потребу за додатном подршком и обуком за почетнике, док искуснији кадар може играти кључну улогу у менторству и професионалном развоју тима.

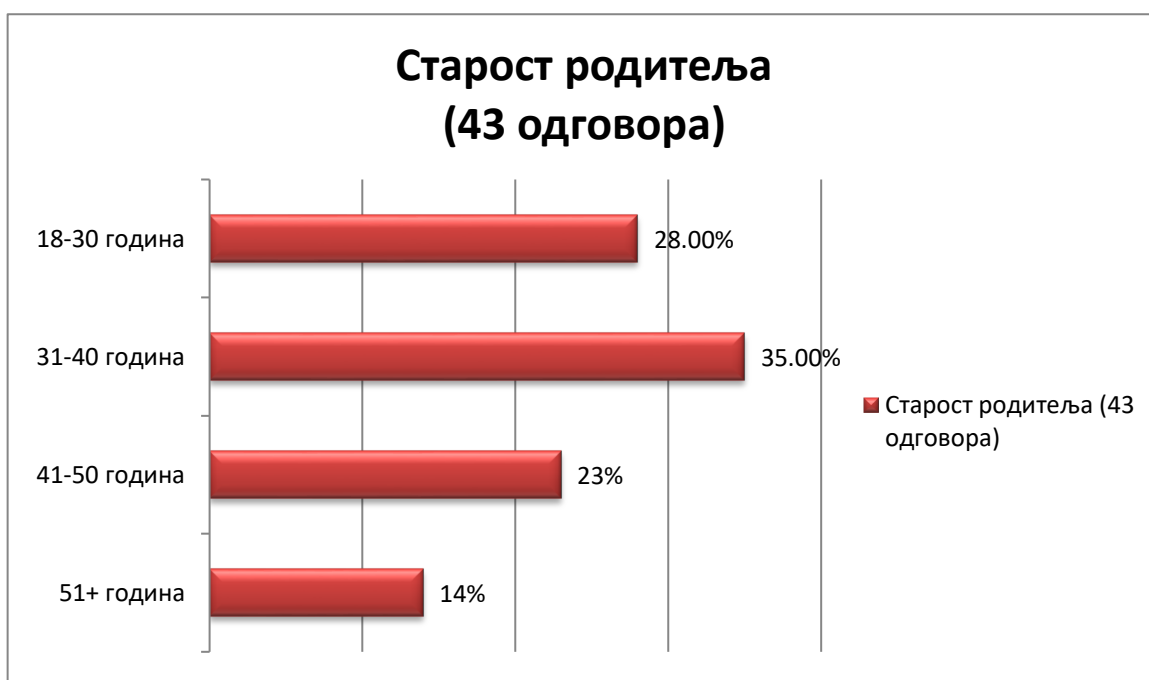

Графикон 2. Степен образовања васпитача

Графикон 2 нам представљада у овом узорку, 50% васпитача има радни стаж до 10 година, што указује на значајан број новозапослених у последњим годинама. Ово може бити резултат политике запошљавања или потребе за попуњавањем радних места због пензионисања или напуштања професије. Новоотворени радни простори могу убрзати иновације у васпитно-образовној пракси, али је важно обезбедити адекватну подршку новим васпитачима како би се прилагодили и развили професионалне компетенције. Такође, 25% васпитача има радни стаж између 11 и 20 година, а исти проценат између 21 и 30 година. Ови васпитачи представљају стубове сектора, јер имају значајно искуство и често делују као ментори. Њихова стабилност доприноси одржавању високог квалитета образовања. Међутим, ниједан васпитач у овом узорку нема више од 30 година радног стажа, што указује на недостатак искуних васпитача у сектору, што може довести до губитка драгоценог знања и искуства. Овај тренд може угрожавати дугорочну стабилност и квалитет васпитања и образовања. Сектор предшколског васпитања и образовања ПУ „Радуловић М23“ у Чачку има млађу радну снагу, али је потребно размотрити стратегије за задржавање искусних кадрова и подршку новозапосленима кроз обуку и менторство, како би се осигурао квалитет образовања.

Демографски подаци родитеља:

На основу *Графикана 3* који приказује расподелу података о старости родитеља у узорку од 43 родитеља, можемо извући неколико кључних закључака. Ови подаци пружају увид у демографску структуру родитеља и могу помоћи у разумевању различитих потреба и перспектива које родитељи имају у односу на васпитање и образовање деце. Разматрање старосних категорија може бити корисно за усмеравање васпитно-образовних политика и стратегија подршке које се базирају на старосним групама родитеља.

Графикон 3. Старост родитеља

Резултати на *Графикону 3* пружају добар увид у расподелу старосних група родитеља у узорку од 43 особе. Уочава се да највећи број родитеља спада у старосну групу 31-40 година (35%), што је типично за родитеље који се налазе у активном периоду свог живота, када имају децу предшколског узраста. Група 18-30 година чини 28%, што такође указује на присутност младих родитеља у овом узорку. Група од 41-50 година чини 23% родитеља, што може одражавати старију групу родитеља која је можда касније засновала породицу. На крају, старосна група 51+ година чини 14% узорка, што указује на мањи број родитеља који су у овој доби, али и даље активни у одгоју деце. Повећање броја родитеља у групама 31-40 и 18-30 година указује на тренд одлагања родитељства, јер се све више родитеља одлучује на родитељство у старијем

узрасту него што је то био случај раније. Старосне групе родитеља различитих узраста могу се суочити с различитим изазовима у образовању и одгоју деце. Млађи родитељи (18-30) могу имати другачије потребе у смислу подршке и образовања, док старији родитељи (41+) могу имати другачији приступ због већег животног искуства. Расподела старости родитеља може имати значајну улогу у планирању подршке родитељима, едукацијама и програмима који су им потребни у складу са њиховим животним фазама. На крају, ови резултати могу помоћи у дубљој анализи потребних ресурса и подршке родитељима у различитим фазама њиховог родитељског пута.

Графикон 4. Образовни ниво родитеља

За категорије образовног нивоа родитеља *Графикон 4* приказује да више од 70% родитеља има завршену средњу школу или вишу образовну квалификацију. Ово указује на то да већина родитеља има приступ образовању и веће шансе за укључивање у образовни процес своје деце. Само 12% родитеља има завршену основну школу, што може указивати на потребу за додатном подршком овим родитељима у контексту укључивања у образовање и развој деце. Равномерна расподела између високообразованих родитеља и оних са мастер или докторским степеном. Ове две категорије чине 24% узорка, што указује на присутност родитеља са високим образовањем. Ови родитељи могу имати другачије потребе у погледу образовне подршке и ресурса који су им доступни. Ови резултати могу бити корисни за анализу

потреба и изазова с којима се родитељи могу суочити, као и за прилагођавање образовних програма и подршке у складу са образовним нивоом родитеља.

2.5. Методе и поступци истраживања

Методолошки приступ у овом истраживању укључује теоријску анализу, дескриптивну методу истраживања, технику истраживања путем анкете, као и коришћење анкета као инструмента прикупљања података. Истраживање ће се спровести кроз квантитативну методологију, а основни циљ је да се процени ефикасност мултимедијалног приступа у ликовном васпитању и утврди како употреба мултимедијалних алата може унапредити креативност, визуелну писменост и мотивацију код деце предшколског узраста.

Теоријска анализа обухватиће преглед релевантне научне и стручне литературе која се односи на употребу мултимедијалних алата у предшколском образовању, као и на развој креативности и визуелне писмености код деце. Ова анализа ће служити као теоријски оквир за разматрање и интерпретацију резултата истраживања, као и за контекстуализацију примене мултимедијалних алата у васпитно-образовном процесу.

Дескриптивна метода ће бити примењена за анализу прикупљених података, са циљем да се прикажу тренутне праксе и искуства васпитача и родитеља у примени мултимедијалних алата у ликовном васпитању. Подаци ће бити прикупљени путем анкете, која ће омогућити скупљање структурираних података о учесталости коришћења ових алата, као и ставовима и искуствима учесника истраживања.

Техника истраживања подразумева прикупљање података путем анкете. Анкетни упитник ће бити дистрибуиран васпитачима и родитељима деце предшколског узраста у установама које учествују у истраживању. Упитник ће бити дизајниран тако да садржи питања са понуђеним одговорима која ће омогућити лакшу квантитативну анализу и интерпретацију података.

Анкетни упитник ће бити главни инструмент за прикупљање података. Упитник ће се састојати од два дела. Први део ће обухватити демографске податке (старост, година радног стажа, степен образовања), док ће други део садржати питања која се односе на учесталост коришћења мултимедијалних алата, ставове васпитача и родитеља према овим алатима, као и искуства и изазове у њиховој примени у ликовним

активностима. Упитник ће садржати и отворено питање "нешто друго", како би се добила додатна сазнања.

У овом истраживању, поступак ће се састојати из неколико фаза:

- Припрема упитника: Упитник ће бити осмишљен тако да укључује питања која омогућавају лакшу квантитативну анализу, као и отворено питање за добијање додатних коментара.
- Прикупљање података: Упитници ће бити дистрибуирани васпитачима и родитељима у предшколским установама. Након попуњавања, упитници ће бити прикупљени ради даље анализе.
- Анализа података: Квантитативни подаци ће бити анализирани коришћењем дескриптивне статистике. Резултати ће бити представљени у графичком облику (графикони, табеле) и изражени у процентима како би се омогућила јасна визуализација и лакша интерпретација података.
- Закључци и препоруке: На основу добијених резултата, биће донети закључци који ће се односити на ефективност мултимедијалног приступа у ликовном васпитању, као и на препоруке за побољшање употребе мултимедијалних алата у васпитно-образовним процесима.

Примарни извори података ће бити одговори добијени путем анкете који ће бити анализирани и интерпретирани. Секундарни извори ће обухватити стручну литературу и претходна истраживања која се баве употребом мултимедијалних алата у предшколском васпитању и развојем креативности и визуелне писмености код деце.

3. АНАЛИЗА РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

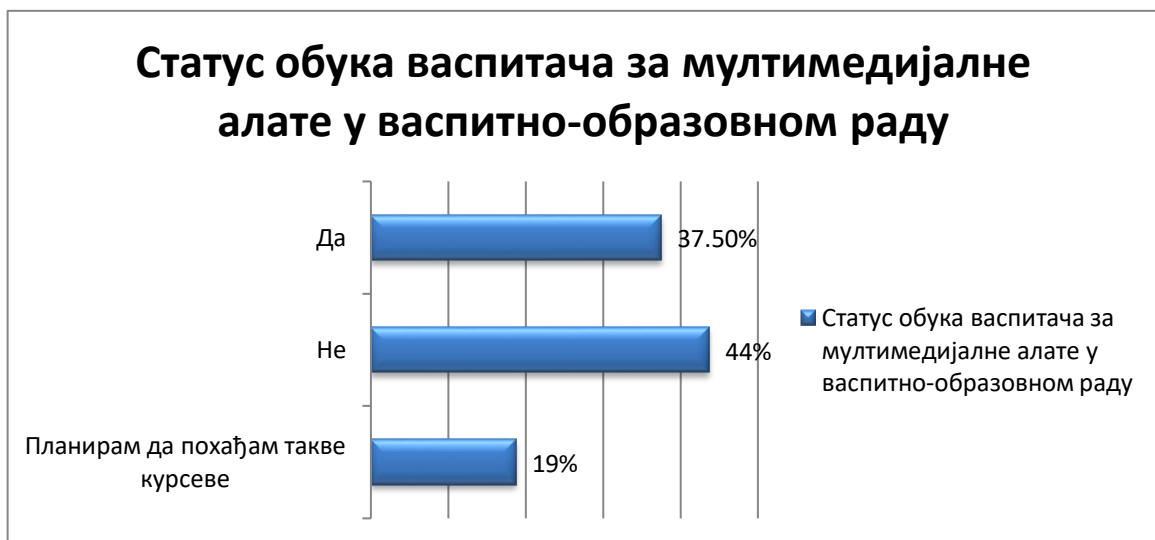
3.1. Резултати са дискусијом

У овом поглављу представљени су резултати истраживања засновани на подацима прикупљеним кроз анкетни упитник, као и њихова интерпретација у контексту теме рада. Анализа је подељена у три целине које обухватају: тренутну праксу у коришћењу мултимедијалних алата у ликовним активностима, ставове и искуства васпитача и родитеља, као и препреке и изазове у примени мултимедије.

Свако од наведених потпоглавља пружа дубљи увид у аспекте истраживања, уз анализу релевантних одговора на појединачна питања из упитника. Овим се настоји повезати добијени резултати са теоријским полазиштима и постојећом праксом у предшколском образовању.

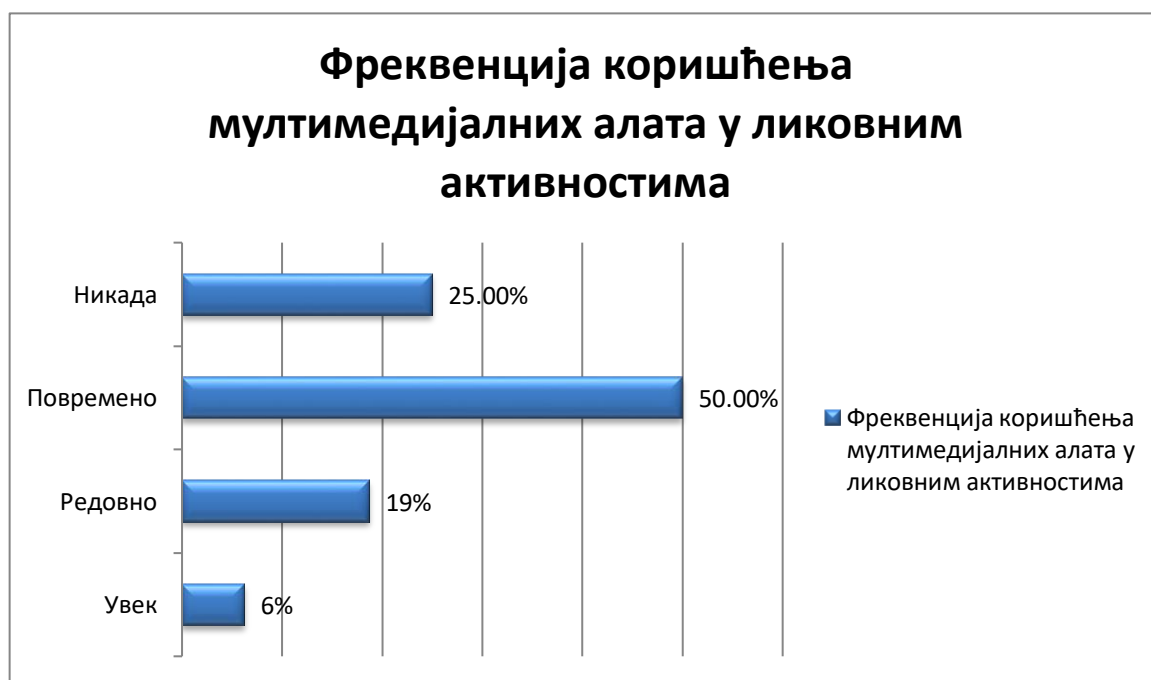
3.1.1. Тренутна пракса и учесталост коришћења мултимедијалних алата у ликовним активностима у вртићима

На основу одговора 16 васпитача на питање о завршеним специјализованим курсевима или обукама везаним за употребу мултимедијалних алата у настави, добијени су следећи резултати, који су представљени *Графиконом 5*.

Графикон 5. Статус обука васпитача за мултимедијалне алате у васпитно-образовном раду

Релативно низак проценат обучених васпитача, показује *Графикон 5*. Мање од половине испитаних васпитача (37,5%) је завршило специјализоване курсеве или обуке везане за употребу мултимедијалних алата. Ово указује на то да је присутан недостатак формалне обуке у овој области, што може ограничити њихову способност да ефикасно користе ове алате у раду са децом. мЗначајан број неупућених, највећи број испитаника (43,75%) наводи да није завршило обуку, што упућује на потенцијални простор за побољшање кроз организовање додатних програма едукације и стручног усавршавања. Позитиван став према будућем усавршавању, иако 18,75% васпитача тек планира да похађа овакве курсеве, овај податак сугерише постојање мотивације за професионални развој. То је важан индикатор спремности васпитача да усвоје савремене методе рада и прилагоде се захтевима модерног образовања. Резултати указују на потребу за систематским приступом увођењу и примени мултимедијалних алата кроз адекватну едукацију. Увођење редовних програма обуке и промоција предности коришћења технологије у образовању могли би значајно да унапреде компетенције васпитача и побољшају искуства деце у предшколским установама.

Графикон 6. Фреквенција коришћења мултимедијалних алата у ликовним активностима

Резултати са *Графикона 6* показују да већина васпитача (50%) повремено користи мултимедијалне алате у ликовним активностима. Четвртина испитаних

васпитача никада не користи ове алате, што указује на могуће баријере као што су недостатак обуке или ресурса. Само један васпитач редовно примењује мултимедијалне алате, што сугерише да је интензивна употреба ових технологија у овој врсти активности још увек ограничена. Ови подаци истичу потребу за додатном подршком и едукацијом васпитача како би се мултимедијални алати боље интегрисали у ликовне активности. Такође, могућност обезбеђивања адекватних ресурса и алата могла би повећати учесталост коришћења.

Графикон 7. Расподела коришћења мултимедијалних алата у ликовним активностима

Резултати *Графикона 7* указују на доминацију видео пројеката, које користи више од половине васпитача (56.25%), што сугерише да су они приступачни и корисни за визуелну и креативну стимулацију деце. Апликације за цртање и рачунари су такође релативно често коришћени, са 43.75% и 37.5% васпитача који их примењују у активностима. Мањи проценат васпитача користи таблет уређаје (31.25%) и интерактивне табле (18.75%), што би могло бити последица ограниченог приступа овим технологијама или недостатка техничке обуке. Опција “остало“ је наведена од стране мањег броја испитаника (12.5%), што показује потенцијал за истраживање и укључивање иновативнијих алата у активности. Ови резултати истичу потребу за бољим ресурсима и обуком како би се васпитачима омогућила шира примена мултимедијалних алата, који могу значајно обогатити ликовне активности деце у вртићима.

3.1.2. Ставови и искуства васпитача и родитеља у вези са применом мултимедијалних алата

3.1.2.1. Ставови и искуства васпитача у вези са применом мултимедијалних алата

У овом поднаслову, анализираћемо ставове и искуства васпитача који су учествовали у истраживању у вези са примењивањем мултимедијалних алата у васпитно-образовним активностима. Кроз разматрање њихових мишљења и искустава, настојимо да разјаснимо како васпитачи доживљавају користи и изазове који се јављају при интеграцији мултимедијалних алата у процес наставе и учења. Ово ће нам помоћи да боље разумемо не само ефекте ове примене на развој деце, већ и потребе за додатном обуком, као и могуће препреке са којима се васпитачи сусрећу.

Графикон 8. Процена ефикасности мултимедијалних алата у подстицању креативности код деце

Графикон 8 нам указује на то да већина васпитача (75%) сматра да мултимедијални алати имају умерен или велики ефекат на подстицање креативности код деце. То указује на позитиван став према употреби ових алата у образовној пракси. Ипак, постоји мањина која их оцењује као мање ефикасне или без ефекта, што може указивати на недостатак искуства или на недовољну обуку за њихову правилну

примену. Ови резултати наглашавају потребу за додатном обуком и ресурсима како би се осигурало да сви васпитачи могу успешно интегрисати мултимедију у своје активности.

Графикон 9. Утицај мултимедијалних алата на развој визуелне писмености код деце

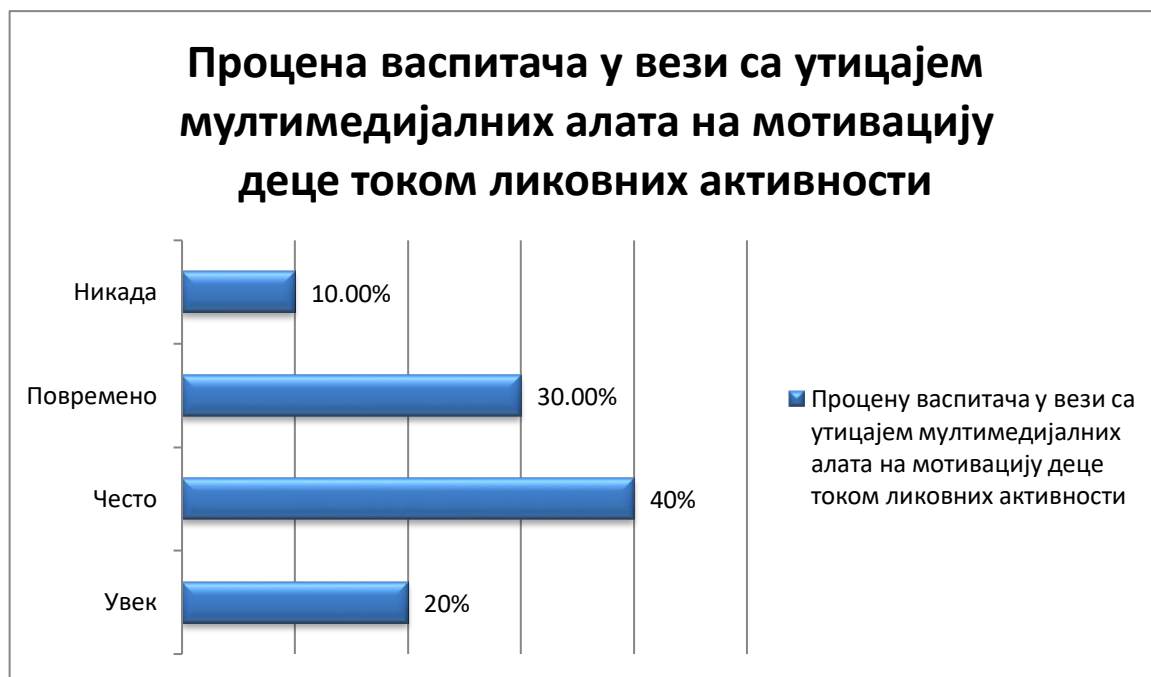
У *Графикону 9* можемо приметити да већина васпитача (62,5%) сматра да коришћење мултимедијалних алата има умерен или велики ефекат на развој визуелне писмености код деце. Ово сугерише да се дигитални алати препознају као користан ресурс у развоју способности деце да разумеју и тумаче визуелне поруке, што је кључни део савремене писмености. Ипак, постоји и одређен број васпитача (37,5%) који сматрају да ови алати имају минималан или чак никакв ефекат. Овај резултат може указивати на различите ставове и искуства васпитача у раду са дигиталним технологијама, као и на потребу за додатном обуком и стручном подршком у интеграцији ових алата у образовни процес.

Графикон 10. Оцена ставова родитеља према коришћењу мултимедијалних алата у васпитним активностима

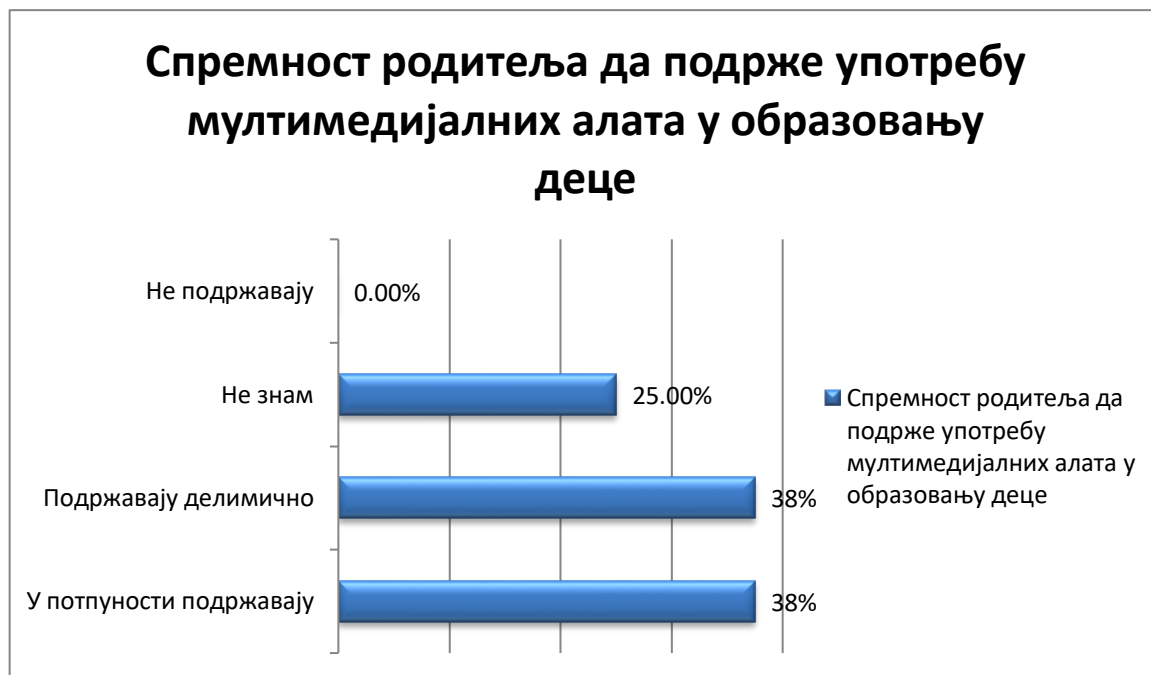
На основу одговора васпитача, може се извући неколико кључних закључака о ставовима родитеља према коришћењу мултимедијалних алата у васпитним активностима, који су представљени *Графиконом 10*. Позитивни ставови (50%) васпитача сматра да родитељи имају позитиван став према употреби мултимедијалних алата, што указује на растуће поверење родитеља у технологију као алат за образовање и развој деце. Многи родитељи препознају предности технологије као средства за креативно учење. Неутрални ставови (30%) васпитача наводи да родитељи имају неутралан став. Овај став може бити резултат недовољног информисања или несигурности у вези са користима и ризицима технологије у образовању. Негативни ставови (10%) васпитача сматра да родитељи имају негативан став према технологији, што може бити повезано са бригама о здрављу и развоју деце, попут утицаја екрана на вид или смањење креативности. Немају мишљење (10%) васпитача наводи да немају довољно информација или искустава да формирају мишљење о ставовима родитеља. Ови резултати показују да већина васпитача сматра да родитељи подржавају употребу технологије у образовању, док мањи број изражава неутралност или забринутост. Дакле, већина васпитача верује да родитељи имају позитиван став према коришћењу мултимедијалних алата, што може указивати на све већу прихваћеност технологије у образовном процесу. Ипак, и даље постоји мањи број родитеља који су неутрални или

негативни, што наглашава потребу за додатним информисањем, едукацијом и отвореном комуникацијом између васпитача и родитеља како би се обезбедила равнотежа у коришћењу технологије и њеној ефикасној примени у образовању.

Графикон 11. Процену васпитача у вези са утицајем мултимедијалних алата на мотивацију деце током ликовних активности

Графикон 11 приказује утицај мултимедијалних алата на мотивацију деце током ликовних активности. Никада (10%) сматрају да коришћење технологије није довело до повећања мотивације, што може бити због недовољне употребе технологије или недостатка интереса деце. Повремено (30%) коришћење мултимедијалних алата доводи до повећања мотивације у специфичним тренуцима, као што је рад са интерактивним таблама или гледање едукативних видео материјала. Често (40%) сматрају да коришћење технологије често повећава мотивацију, јер динамичан и визуелно привлачан садржај подстиче децу на активно учење. Увек (20%) коришћење мултимедијалних алата увек повећава мотивацију, што може указивати на дугорочно искуство у примени технологије и сталну повезаност између технологије и ангажовања деце. Већина васпитача (70%) сматра да мултимедијални алати значајно утичу на мотивацију деце, док мањи број (30%) наводи да мотивација не расте у свим случајевима, што указује на зависност од других фактора, попут интереса деце и врсте активности.

Графикон 12. Спремност родитеља да подрже употребу мултимедијалних алата у образовању деце

Резултати представљени на *Графикону 12* су у вези са спремношћу родитеља да подрже употребу мултимедијалних алата у образовању деце. Не подржавају 0% васпитача. Ниједан васпитач није приметио да родитељи не подржавају употребу мултимедијалних алата. Не знам је истакло 25% васпитача. Дели се мишљење да нису сигурни у ставове родитеља према технологији. Подржавају делимично 37.5% васпитача. Родитељи углавном подржавају употребу мултимедијалних алата, али можда не у потпуности или под одређеним условима. Да у потпуности подржавају изјавило је 37.5% васпитача. Родитељи су у потпуности подржали коришћење технологије у образовању деце, вероватно препознајући њен позитиван утицај на развој и учење. Већи број васпитача сматра да родитељи делимично или у потпуности подржавају употребу мултимедијалних алата у образовању, док мањи број није сигуран у ставове родитеља или сматра да подршка није довољна.

3.1.2.2. Ставови и искуства родитеља у вези са применом мултимедијалних алата

У оквиру овог истраживања, циљ је испитати ставове и искуства родитеља у вези са применом мултимедијалних алата у образовању и креативним активностима деце. Упитник је осмишљен како би се прикупили подаци о томе колико често деца користе дигиталне уређаје, као што су таблети, рачунари и апликације, за креативне

активности попут цртања, сликања и прављења уметничких дела. Разумевање родитељских ставова и искустава важно је за процену како ове технологије утичу на развој креативности и интересовања деце у савременом образовном окружењу.

Табела 1. Ставови родитеља о употреби мултимедијалних алата за креативне активности код деце

Одговор	Број родитеља	Процент (%)
Да, често	12	27.91%
Понекад	15	34.88%
Ретко	10	23.26%
Не, никад	6	13.95%
Укупно	43	100%

Ови резултати у *Табели 1* сугеришу да је већина родитеља (62,79%) пријавила да њихова деца користе мултимедијалне алате барем повремено за креативне активности, док мањи број родитеља сматра да се то дешава ретко или никад.

Табела 2. Ставови родитеља о апликацијама и програмима које деца користе за ликовне активности

Апликација / Програм	Број родитеља	Процент (%)
Paint	18	42%
Drawing apps (нпр. Tux Paint, Kids Doodle)	12	28%
Уметничке апликације (нпр. Art Set)	6	14%
Дигиталне игре са уметничким садржајем	4	9%
Остало (нпр. Photoshop, Sketchbook)	3	7%

Табела 2 приказује да већи број родитеља (42%) истиче да њихова деца користе програм *Paint* за креативне активности, што сугерише да је овај алат и даље популаран међу млађим узрастима због његове једноставности и доступности. 28% родитеља наводи да деца користе специјализоване апликације за цртање, као што су *Tux Paint* или *Kids Doodle*, које су дизајниране за децу и омогућавају интуитивно коришћење и забаву кроз креативне процесе. 14% родитеља спомиње коришћење напреднијих уметничких апликација, попут *Art Set*, што може указивати на то да деца која користе ове алате имају већу развијеност ликовних вештина или су им родитељи омогућили приступ софистициранијим програмима. Док 9% родитеља наводи *дигиталне игре са уметничким садржајем* као алат за креативност, што може бити у складу са

интересовањем деце за забаву кроз игру, док још увек показују интересовање за уметност. А 7% родитеља спомиње коришћење других алата попут *Photoshop* или *Sketchbook*, што сугерише да неки родитељи омогућавају деци коришћење професионалнијих алата, вероватно са циљем да им пружи шири спектар опција за развој креативности. У глобалу, резултати показују да је коришћење апликација за цртање и креативне активности релативно популарно међу децом, али и даље постоји одређена разлика у преференцама када су у питању специјализоване апликације и игре са уметничким садржајем.

Табела 3. Оцена родитеља о употреби мултимедијалних алата у ликовним активностима детета

Одговор	Број родитеља	Процент (%)
Позитивно – помаже детету да развије креативност	13	30%
Неутрално – није ни посебно корисно ни штетно	22	50%
Негативно – сматрам да то омета креативност детета	6	15%
Не знам	2	5%

Резултати *Табеле 3* сугеришу да 30% родитеља који су изабрали опцију позитивно, сматрају да употреба мултимедијалних алата помаже деци да изразе своју креативност и истражују нове могућности у уметности. Они верују да технологија подстиче разноврсност израза и да деца боље разумеју ликовну уметност кроз интеракцију са дигиталним алатима. Неутрално 50% родитеља сматрају да употреба технологије није ни посебно корисна ни штетна. Не уочавају значајне ефекте на креативност, али истичу да се може користити као један од алата без значајнијег утицаја на процес креативног изражавања. Негативно је одговорило 15% родитеља верују да превише времена проведеног на дигиталним уређајима може ограничити природну креативност деце и ометати њихову способност да истражују и разматрају уметност ван дигиталног окружења. Док 5% родитеља нису сигурни како употреба мултимедијалних алата утиче на креативност њихове деце, па су одговорили **не знам**. Њихов одговор показује потребу за додатним информацијама и саветовањем о овим темама.

Табела 4. Мишљење родитеља о утицају мултимедијалних алата на креативност деце

Одговор	Број родитеља	Процент (%)
Позитивно – повећава креативност и маштовитост	18	42%
Неутрално – нема значајног утицаја	12	28%
Негативно – ограничава креативност, дете се превише ослања на технологију	10	23%
Не знам	3	7%

У Табели 4 можемо приметити да 42% родитеља сматра да употреба мултимедијалних алата има позитиван утицај на креативност и маштовитост њихове деце. Родитељи који су изабрали ову опцију верују да технологија, попут апликација за цртање или дигиталног сликања, омогућава деци да експериментишу са новим методама стварања уметности, чиме се развија њихова креативност. Ови родитељи често наглашавају да деца постају мотивисана да стварају више када користе мултимедијалне алате. Неутрално је одговорило 28% родитеља сматра да употреба мултимедијалних алата нема значајан утицај на креативност деце. Ови родитељи можда сматрају да је технологија само један од алата, али да сама по себи не утиче ни на који начин на развој креативности. Негативно је дало одговор 23% родитеља сматра да употреба мултимедијалних алата може ограничити креативност, јер деца постају превише зависна од технологије. Ови родитељи верују да деца не користе своје природне вештине и имају тенденцију да се ослањају на могућности које им нуде апликације и програми, чиме се ограничава њихова способност да размишљају креативно ван дигиталног света. Не знам се изјаснило 7% родитеља, односно није сигурно како употреба мултимедијалних алата утиче на креативност њихове деце, вероватно због недостатка искуства или повратних информација о томе како деца користе технологију у свом свакодневном животу.

Табела 5. Мишљење родитеља о главним бенефитима употребе мултимедијалних алата у образовању и креативним активностима

Бенефит	Број родитеља	Процент (%)
Развијање дигиталних вештина	25	58%
Повећање интересовања за уметност	20	47%

Лакше учење кроз забавне апликације	18	42%
Повезивање са савременим образовним трендовима	15	35%
Остало	5	12%

Табела 5 показује да већина родитеља (58%) сматра да употреба мултимедијалних алата у образовању и креативним активностима помаже у развоју дигиталних вештина, што је од великог значаја у савременом друштву. Поред тога, 47% родитеља истиче повећање интересовања за уметност као значајан бенефит, јер деца користе технологију да се изразе на креативне начине. Лакше учење кроз забавне апликације указује на интересовање 42% родитеља, који верују да интерактивне апликације подстичу децу на учење. 35% родитеља види значај повезивања са савременим образовним трендовима, који чине образовање модернијим и прилагодљивијим потребама савременог друштва. Остали коментари (12%) указују на разне аспекте употребе технологије у образовању, али без прецизирања.

Табела 6. Мишљење родитеља о утицају мултимедијалних алата на здравље деце

Одговор	Број родитеља	Процент (%)
Да, превише времена пред екраном може негативно утицати на здравље	15	35%
Не, мислим да је то у реду у контролисаним количинама	25	58%
Не знам	3	7%

Табела 6 показује да већина родитеља (58%) верује да употреба мултимедијалних алата у ликовним активностима може бити корисна ако се користи у контролисаним количинама. Ови родитељи наглашавају значај балансирања времена проведеног пред екраном са другим активностима. Међутим, 35% родитеља се боји да превише времена проведеног пред екраном може имати негативне последице по здравље деце, као што су проблеми са видом или физичка неактивност. Само 7% родитеља није сигурно како употреба мултимедијалних алата утиче на здравље, што може указивати на недостатак информација или искуства у вези са овим питањем.

3.1.3. Препреке и изазове у интеграцији мултимедијалног приступа и предлози стратегије за унапређење праксе

3.1.3.1. Препреке и изазове у интеграцији мултимедијалног приступа и предлози стратегије за унапређење праксе од стране васпитача

Употреба мултимедијалних алата у образовним и креативним активностима представља важан корак ка модернизацији педагошке праксе. Међутим, интеграција технологије у васпитни рад се често сусреће с различитим изазовима. Васпитачи се суочавају са проблемима који се односе на инфраструктуру, недостатак обуке и страх од негативних ефеката технологије. У овом делу, разматраћемо главне препреке које ометају успешну употребу мултимедијалних алата и предложити стратегије за унапређење њихове примене у васпитним установама.

Графикон 13. Препреке у интеграцији мултимедијалних алата у свакодневни васпитни рад

Из резултата *Графикона 13* можемо уочити да је највећа препрека за интеграцију мултимедијалних алата у васпитни рад недостатак опреме, на шта је указало 28% васпитача. Многи васпитачи изражавају забринутост због недостатка технолошких ресурса као што су рачунари, таблети или апликације које су неопходне за ефективну употребу технологије у образовању. Недостатак обуке се такође истиче као значајна препрека (23%), што указује на потребу за професионалним усавршавањем васпитача у

области мултимедијалних алата и технологије. Непознавање алата и технологије, као и недостатак времена за планирање активности, такође представљају значајне изазове. Мала процента васпитача (9%) наводи отпор родитеља као препреку, што указује на потребу за већим ангажовањем и информисањем родитеља о користима мултимедијалних алата у образовању.

Графикон 14. Стратегије за унапређење употребе мултимедијалних алата у ликовном васпитању

Из резултата *Графикона 14* можемо закључити да већина васпитача сматра да је потребно повећати обуку за васпитаче, што је нагласило 35% испитаника. Ово указује на важност стручног усавршавања како би се васпитачи осећали уверенији у употребу мултимедијалних алата у образовању. Такође, значајан проценат васпитача (28%) сматра да повећање броја технолошке опреме у вртићима може унапредити употребу мултимедијалних алата. Ово одражава потребу за инвестицијама у ресурсе који ће омогућити деци боље искуство у учењу путем технологије. Организовање радионица за родитеље (19%) и планирање технологије у свакодневни рад (14%) су такође препознати као важни кораци за интеграцију технологије у образовање. Ове стратегије указују на потребу за већим ангажовањем родитеља и на бољем планирању активности које укључују технологију.

Графикон 15. Предности коришћења мултимедијалних алата у предшколском васпитању и образовању од стране васпитача

На основу резултата из *Графикона 15*, може се приметити да већина васпитача (75%) сматра да мултимедијални алати омогућавају лакше учење кроз забавне апликације. Овај податак указује на то да технологија може учинити образовни процес интересантнијим и мотивишућим за децу, чинећи учење забавнијим и ангажујућим. Развијање дигиталних вештина такође је препознато као важна предност (63%), што указује на то да васпитачи препознају потребу за унапређењем дигиталних компетенција код предшколаца у савременом друштву. С обзиром на све већу дигитализацију, васпитачи сматрају да је важно пружити деци прилику да се упознају са технологијом и њеним могућностима већ у раном узрасту. Повећање интереса за уметност (50%) указује на то да мултимедијални алати могу подстаћи креативност и уметничко изражавање код деце, омогућавајући им да експериментишу са различитим облицима уметности. Међутим, ни овај број није толико висок као претходни, што може указивати на то да уметност није увек у фокусу при коришћењу технологије у васпитном раду. Повезивање са савременим образовним трендовима је најниже оцењена предност (44%), што може сугерисати да иако се технологија користи у образовању, њена примена можда није довољно усклађена са новим образовним приступима или још увек није довољно интегрисана у свакодневну праксу. На крају, само 13% васпитача наводи остале предности, што може указивати на то да су

најважнији аспекти већ препознати у претходним одговорима. У целини, ови резултати показују да васпитачи већ у великој мери препознају потенцијал мултимедијалних алата у образовном процесу, али такође указују и на изазове и простор за даље унапређење у овој области.

Графикон 16. Недостаци коришћења мултимедијалних алата у предшколском васпитању и образовању од стране васпитача

Према резултатима *Графикона 16*, највећи недостатак који васпитачи виде у коришћењу мултимедијалних алата јесте превише времена пред екраном (56%). Овај податак указује на забринутост да прекомерно излагање технологији може имати негативне последице на физичко и психичко здравље деце, као и на њихове социјалне вештине, с обзиром да се смањује физичка активност и интеракција са вршњацима. Прекомерна зависност од технологије је други најистакнутији недостатак (38%). Васпитачи изражавају забринутост да деца могу постати превише зависна од дигиталних уређаја, што би могло негативно утицати на њихову способност да се баве креативним активностима без помоћи технологије, као и на развој вештина као што су решавање проблема и критичко размишљање. Смањена пажња и фокус (31%) такође је препознат као значајан изазов. Васпитачи указују да употреба технологије може смањити способност деце да се фокусирају на задатке који захтевају дужи интелектуални напор, што може ометати њихову концентрацију у традиционалном образовном окружењу. Недостатак интеракције са стварним светом (25%) је додатна

забринутост, јер се често наводи да деца која превише користе дигиталне алате могу пропуштати важне искуствене активности које укључују физичку игру, истраживање природе и социјализацију са вршњацима. Овај недостатак може утицати на њихов емоционални и социјални развој. На крају, само 6% васпитача сматра да постоје неки други недостаци, што указује да су горе наведени проблеми најистакнутији у њиховим мишљењима. Ови резултати показују да, иако технологија има многе предности, постоји и значајна забринутост у вези са њеним негативним утицајем на децу, што захтева пажљиво балансирање у њеној примени у образовном процесу.

3.1.3.2. Препреке и изазове у интеграцији мултимедијалног приступа и предлози стратегије за унапређење праксе од стране родитеља

Управо као и у случају васпитача, родитељи се такође сусрећу са бројним изазовима приликом интеграције мултимедијалних алата у образовни процес деце. Иако многи родитељи препознају потенцијал ових алата у развоју дечје креативности и учења, често се суочавају са техничким и организационим препрекама. Ови изазови укључују недостатак адекватне опреме, ограничено време и недостатак знања о коришћењу технологије. Стога је важно идентификовати основне препреке и предложити стратегије које могу помоћи у превазилажењу ових проблема и побољшању интеграције мултимедијалних алата у образовну праксу код куће.

Табела 7. Препреке у интеграцији мултимедијалног приступа од стране родитеља

Изазови у коришћењу мултимедијалних алата за креативне активности код куће	Број родитеља	Процент (%)
Техничка ограничења (недостатак уређаја или лоша повезаност)	14	32.6%
Недостатак времена за коришћење	20	46.5%
Превише дистракција или игара које ометају креативне активности	25	58.1%
Недостатак знања о апликацијама или алатима	18	41.9%
Остало	3	7%

Табела 7 приказује које су препреке родитељима највише сметале приликом коришћења мултимедијалних алата за креативне активности код куће. Из Табеле се може приметити да су техничка ограничења и недостатак времена најчешће препреке које родитељи уочавају у коришћењу мултимедијалних алата у креативним активностима са својом децом. Око 42% родитеља наводи техничка ограничења као главни проблем, што указује на недовољну доступност уређаја или лошу интернет

конекцију, што може ограничити употребу одређених апликација и алата. Такође, 35% родитеља истиче недостатак времена као значајну препреку, што је често резултат обавеза у свакодневном животу. Следећи изазов који се помиње је превелики број дистракција, попут игара које ометају фокус на креативне активности, што наводи 29% родитеља. Ово је важан фактор који указује на потребу за бољим управљањем и избором садржаја који су усмерени на образовање и развој деце, а не на забаву која може одвлочити пажњу. Последњи значајан изазов је недостатак знања о апликацијама и алатима, који се помиње код 21% родитеља. Ово сугерише потребу за већим едукацијама и информацијама које би родитељима помогле да боље разумеју и користе доступне мултимедијалне ресурсе. Предложене стратегије које укључују едукацију родитеља, побољшање техничке опремљености и свест о важности квалитетног избора мултимедијалних алата могу допринети превазилажењу ових изазова и бољој интеграцији технологије у свакодневне активности деце.

Табела 8. Сугестије или препоруке за побољшање коришћења мултимедијалних алата у ликовним активностима.

Сугестија/Препорука	Број родитеља	Процент (%)
Повећање едукације за родитеље и васпитаче	15	35%
Избор апликација које подстичу креативност	20	47%
Планирање времена за коришћење мултимедијалних алата	12	28%
Баланс са традиционалним методама	18	42%
Боља доступност опреме и интернет везе	10	23%
Интерактивне радионице за децу	14	33%

Табела 8. показује како родитељи виде најважније аспекте које треба побољшати у употреби мултимедијалних алата за ликовне активности у предшколском образовању. Највише родитеља сматра да је потребно повећати едукацију и обезбедити адекватан избор апликација које подстичу креативност, али и балансирати са традиционалним методама.

3.2. Предлози за унапређење праксе примене мултимедијалних алата у ЛИКОВНОМ ВАСПИТАЊУ

Примена мултимедијалних алата у ликовном васпитању представља значајан потенцијал за обогаћивање дечјег искуства, али захтева систематски и пажљиво планиран приступ. Унапређење ове праксе подразумева интеграцију савремене технологије у предшколско образовање на начин који подржава креативност, визуелну писменост и индивидуални развој сваког детета.

Кључни корак у унапређењу праксе је континуирана професионална обука васпитача. Васпитачи треба да се упознају са различитим типовима мултимедијалних алата, као што су графички таблети, интерактивне табле и едукативне апликације. Ова обука мора обухватати практичне вежбе и примере из свакодневне праксе, омогућавајући васпитачима да стекну самопоуздање у коришћењу нових алата (Ertmer & Ottenbreit-Leftwich, 2010).

Мултимедијални алати треба да буду природно интегрисани у ликовне активности, уместо да буду изоловани елементи наставе. На пример, коришћење дигиталних алата може допринети експериментисању са бојама, текстурама и облицима, као и креирању дигиталних портфолија дечјих радова. Васпитачи треба да развијају активности које комбинују традиционалне технике, попут цртања и сликања, са дигиталним методама (Clark & Mayer, 2016).

Мултимедијални алати омогућавају прилагођавање активности индивидуалним потребама деце. Деца са развојним потешкоћама могу имати користи од алата који омогућавају лакше изражавање кроз боје, облике и звукове. Развијање инклузивних приступа у употреби технологије може допринети већој равноправности у образовању.

Сарадња са родитељима је од суштинског значаја за унапређење праксе. Родитељи треба да буду информисани о предностима коришћења мултимедијалних алата и да добију савете о томе како могу подржати децу код куће. Ово се може постићи кроз радионице, информативне сесије и дељење ресурса.

За одрживу примену мултимедијалних алата, неопходно је редовно евалуирати њихов утицај на дечји развој. Васпитачи треба да користе различите методе евалуације, као што су посматрање дечјег учешћа, анализа радова и интервјуи са децом и

родитељима. Ови подаци могу помоћи у идентификацији успешних приступа и области за побољшање (Healy, 1998).

Мултимедијални алати пружају изванредне могућности за обогаћивање ликовног васпитања, али њихова примена захтева свестрану припрему и подршку. Уз правилно планирање, едукацију и сарадњу са родитељима, мултимедијални алати могу постати значајно средство за подстицање креативности, изражавања и учења у предшколском васпитању.

3.3. Примери добре праксе примене мултимедијалних алата у ликовном васпитању

Примена мултимедијалних алата у ликовном васпитању већ је дала позитивне резултате у бројним предшколским установама. Ови примери могу послужити као инспирација за унапређење праксе и примену иновативних приступа.

Пример 1: Коришћење интерактивних табли за групне активности

У једном вртићу, васпитачи су користили интерактивне табле за креирање заједничког уметничког рада. Деца су имала задатак да цртају елементе пејзажа (дрвеће, реку, облаке) помоћу дигиталних алата, а затим су комбиновали своје радове у једну целину. Ова активност је подстакла сарадњу међу децом, развила њихову машту и унапредила технолошке вештине.

Слика 1. Коришћење интерактивних табли у дечијем вртићу Извор: <http://xn--80acdjad9acteiaew1i.xn--p1ai/ispolzovanie-interaktivnoy-doski/>

Пример 2: Графички таблети у индивидуалним активностима

Један вртић је омогућио деци да користе графичке таблете за креирање цртежа инспирисаних бајкама. На пример, након што су прочитали бајку „Црвенкапа“, деца су добила задатак да илуструју једну сцену користећи дигиталне четкице и боје. Овај приступ је омогућио индивидуално изражавање и развој визуелне писмености.

Слика 2. Графички таблети за индивидуалне активности Извор: <https://sveton.com.ua/ua/p1048702999-detskij-planshet-dlya.html>

Пример 3: Комбиновање традиционалних и дигиталних техника

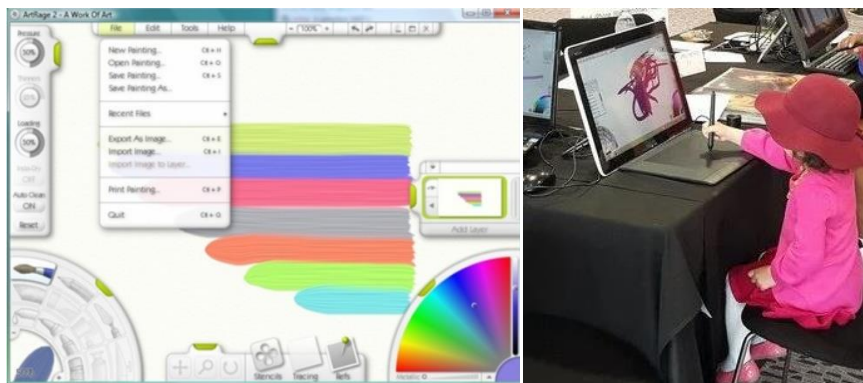
У једној активности у вртићу, деца су најпре нацртала своје идеје на папиру, а затим су уз помоћ дигиталних алата додала боје, текстуре и анимације. На овај начин, комбиновали су класичне уметничке технике са савременим технологијама, што је резултирало богатим и динамичним радовима.

Слика 3. Комбиновање традиционалних и дигиталних техника Извор: <https://gcheb-obraz.cap.ru/news/2021/09/21/sovremennie-tehnologii-v-rabote-specialistov-detsk>

Пример 4: Едукативне апликације за подстицање креативности

У вртићу, васпитачи су користили апликацију „ArtRage“ како би подстакли децу да експериментишу са различитим уметничким стиловима. Деца су могла да бирају између водених боја, пастела и уља, истражујући могућности које нису доступне у традиционалним медијима. Резултат је био богатство креативних израза и велико задовољство деце.

Слика 4. Едукативне апликација „ArtRage“ за подстицање креативности Извор:

<https://www.artrage.com/>

Пример 5: Дигитални портфолио

У једном вртићу, васпитачи су креирали дигиталне портфолије за свако дете. У њима су чували дигиталне копије дечјих радова, фотографије процеса рада и кратке описе активности. Ови портфолији су били доступни родитељима преко сигурне платформе, што је омогућило бољу комуникацију и увид у напредак деце.

Примери добре праксе показују да мултимедијални алати могу значајно обогатити ликовно васпитање. Уз правилно планирање и креативан приступ, они постају средство за развој маште, сарадње и визуелне писмености код деце.

Пример 6: Традиционалне методе ликовног васпитања са савременим технолошким достигнућима

- Ликовни рад инспирисан песмом „Десет љутих гусара“

У једној активности, деца су слушала песму „Десет љутих гусара“ и затим, уз помоћ програма за дигитално цртање, илустровала гусаре и њихову авантуру. Уз коришћење таблета и апликација попут „Paint 3D“ или „Tayasui Sketches,“ деца су

истраживала облике, боје и композицију. Ова активност омогућила је деци да визуелизују причу, развију осећај за простор и боје, као и да вежбају финомоторичке вештине кроз дигитални медијум.

Слика 5. Ликовни рад инспирисан песмом „Десет љутих гусара“

- Креирање дигиталних мозаика - Један од успешних примера био је пројекат у ком су деца, уз помоћ програма као што је „Pixlr,“ креирала дигиталне мозаици. Овај задатак им је омогућио да комбинују различите облике и боје како би створили уметничке радове инспирисане природним мотивима. Процес је укључивао фотографисање предмета из природе, њихову дигиталну обраду и уклапање у композиције.
- Цртање у ГеоГебри - У оквиру активности која је повезала ликовно васпитање и математику, деца су користила алатку „ГеоГебра“ за креирање симетричних облика и шарених узорака. На пример, цртали су лептире и цветове користећи геометријске фигуре и експериментисали са бојама. Ова активност је истовремено развијала њихову креативност и разумевање геометријских концепата, као што су симетрија и пропорција.

Слика 6. Цртање у ГеоГебри

- Анимације и колажи - Деца су уз помоћ програма као што је „Canva“ креирала дигиталне колаже на теме попут „Моја маштовита шума.“ Кроз ову активност истраживала су различите елементе дизајна, попут текстура и контраста, док су додавала фотографије, илустрације и текст. Заједно са васпитачима, креирали су кратке анимације које су приказивале њихове замисли, чиме су проширили своје техничке и уметничке вештине.
- Дигитална изложба радова - На крају сваког полугодишта, радови деце су изложени у дигиталној галерији, која је била доступна родитељима и широј заједници. Ова активност је укључивала фотографисање традиционалних ликовних радова и њихову обраду у програмима попут „Photoshop Elements.“ Деца су била поносна што могу да поделе своје стваралаштво са публиком, а родитељи су имали прилику да виде како мултимедија обогаћује рад са децом.
- Апликација Quiver, која је коришћена у раду с децом, функционише као интерактивна сликовница, где деца прво обоје за њих припремљене садржаје, а потом, уз помоћ QR кодова ти исти садржаји „оживе”, изазивајући њихово изненађење и одушевљење. У овој су радионици различити појмови „оживели”, почевши од лептирова, вилин коњица и птица, преко различитих превозних средстава (авиона, хеликоптера...), па до митских бића као што су змајеви.

Слика 7. Апликација Quiver

Ови примери показују како мултимедијални алати могу бити коришћени за подстицање дечје маште, истраживање нових уметничких форми и развој креативних вештина. Уз подршку васпитача, овакве активности омогућавају деци да прошире своје видике и уживају у процесу стварања на савремен начин.

ЗАКЉУЧАК

Примена мултимедијалних алата у ликовном васпитању деце предшколског узраста представља велики потенцијал за унапређење васпитно-образовног процеса, али истовремено доноси и низ изазова које је неопходно превазићи. Савремена теоријска и практична истраживања указују на то да овакви алати могу значајно допринети развоју креативности, визуелне писмености и дигиталних вештина код деце, као и подстаћи интересовање за уметност кроз интерактивне и забавне активности.

Мултимедијални приступи омогућавају деци да кроз игру и истраживање развијају сопствени уметнички израз, али и да уче на савремен начин, прилагођен њиховом узрасту и интересовањима. Увођење ових алата у васпитно-образовну праксу подржава креативно размишљање, чинећи процес учења динамичнијим и приступачнијим. Осим тога, мултимедијални алати представљају мост између традиционалних метода рада и савремених технолошких трендова, припремајући децу за изазове дигиталног доба.

Међутим, интеграција мултимедијалних алата није без препрека. Васпитачи често наилазе на проблеме као што су недостатак технолошке опреме, ограничена обука за примену ових алата и недовољно времена за планирање активности. Са друге стране, одређени број родитеља изражава скептицизам у погледу предности које технологија доноси, што додатно указује на потребу за едукацијом и информисањем.

Да би се мултимедијални алати у потпуности искористили, потребно је систематски приступити њиховом увођењу у праксу. Обука васпитача, набавка адекватне опреме и јасно дефинисани програми рада могу у великој мери допринети успешности ове интеграције. Организовање радионица за родитеље такође би могло побољшати разумевање и прихватање технологије као кључног елемента у савременом васпитно-образовном процесу.

Иако изазови постоје, мултимедијални алати остају снажан ослонац за унапређење креативности и визуелне писмености код деце. Правилно и промишљено коришћење ових алата може значајно обогатити ликовно васпитање, истовремено доприносећи развоју нових генерација које су спремне за изазове савременог света.

ЛИТЕРАТУРА

Anderson, C. A., Dill, K. E. (2000). Video games and aggressive thoughts, feelings, and behavior in the laboratory and in life. *Journal of personality and social psychology*, 78(4), 772-790.

Anderson, D. R., Pempek, T. A. (2005). Television and very young children. *American Behavioral Scientist*, 48(5), 505-522. <https://doi.org/10.1177/0002764204271506>

Burnett, C., Merchant, G. (2015). The challenge of 21st-century literacies. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 59(3), 271-274. <https://doi.org/10.1002/jaal.482>

Године узлета, Основе програма предшколског васпитања и образовања. (2019). Београд: Просветни преглед д.о.о.

Google Arts & Culture. (n.d.). Retrieved from <https://artsandculture.google.com>.

Gura, M. (2018). *The EdTech advocate's guide to leading change in schools: How to inspire meaningful change and build an edtech-driven culture in your school*. International Society for Technology in Education.

Dezuanni, M. (2015). Digital media, creativity and school-age children. *Media International Australia*, 154(1), 64-70. <https://doi.org/10.1177/1329878X1515400110>

Dugger, W. E., Butler, D. L. (2015). Using Technology to Enhance Learning in Early Childhood Education. In: *Technology and Digital Media in the Early Years: Tools for Teaching and Learning*. New York: Routledge.

Ertmer, P. A., Ottenbreit-Leftwich, A. T. (2010). Teacher Technology Change: How Knowledge, Confidence, Beliefs, and Culture Intersect. *Journal of Research on Technology in Education*, 42(3), 255–284.

Koster, J. B. (2015). *Growing Artists: Teaching the Arts to Young Children*. Cengage Learning.

National Art Education Association. (2010). *Art Education and the Development of Visual Literacy*.

Plowman, L., McPake, J. (2013). Seven myths about young children and technology. *Childhood Education*, 89(1), 27-33. <https://doi.org/10.1080/00094056.2013.757490>

- Puentedura, R. R. (2013). *SAMR: Technology's Role in Education*. [Hrvatska].
- Runco, M. A., Jaeger, G. J. (2012). The Standard Definition of Creativity. *Creativity Research Journal*, 24(1), 92–96.
- Stephen, C., Edwards, S. (2017). *Young children playing and learning in a digital age: A cultural and critical perspective*. Routledge.
- Fleer, M. (2013). Digital play: The challenge of integrating emerging technologies into play-based pedagogy. *Every Child*, 19(2), 16-17.
- Healy, J. M. (1998). *Failure to Connect: How Computers Affect Our Children's Minds—for Better and Worse*. Simon & Schuster.
- Herro, D. (2017). Technology integration in art education: Opportunities and challenges. *International Journal of Art & Design Education*, 36(2), 192-204.
- Clark, R. C., Mayer, R. E. (2016). *E-Learning and the Science of Instruction: Proven Guidelines for Consumers and Designers of Multimedia Learning*. Wiley.
- Chang, E. (2012). Interactive digital art tools and their role in early childhood education. *Journal of Early Childhood Research*, 10(3), 223-236.
- Wright, S. (2010). *Understanding creativity in early childhood: Meaning-making and children's drawing*. SAGE Publications.

ПРИЛОГ 1

АНКЕТНИ УПИТНИК ЗА ВАСПИТАЧЕ

Коришћење мултимедијалних алата у креативним активностима код деце

Поштовани,

Захваљујемо вам што учествујете у овом истраживању. Ваши одговори ће нам помоћи да боље разумемо примену мултимедијалних алата у креативним активностима деце и могућности за унапређење ове праксе.

Демографски подаци:

Године радног стажа:

- До 10 година
- 11-20 година
- 21-30 година
- Више од 30 година

Степен образовања:

- Средња школа
- Основне струковне студије
- Мастер струковне студије
- Основне академске студије
- Мастер академске студије
- Друго

1. Да ли сте завршили специјализоване курсеве или обуке везане за употребу мултимедијалних алата у васпитно-образовном раду?

- Да
- Не
- Планирам да похађам такве курсеве

2. Колико често користите мултимедијалне алате (попут рачунара, таблета, видео садржаја, апликација) у ликовним активностима?

- Никада
- Повремено
- Редовно
- Увек

3. Које мултимедијалне алате користите у ликовним активностима са децом?
(можете означити више одговора)

- Рачунари
- Таблети
- Интерактивне табле
- Видео пројекти
- Апликације за цртање/ликовно стваралаштво
- Остало: _____

4. Како оцењујете ефикасност коришћења мултимедијалних алата у подстицању креативности код деце?

- Нема ефекта
- Минималан ефекат
- Умерен ефекат
- Велики ефекат

5. Како сматрате да коришћење мултимедијалних алата утиче на развој визуелне писмености код деце?

- Нема ефекта
- Минималан ефекат
- Умерен ефекат
- Велики ефекат

6. Како оцењујете ставове родитеља према коришћењу мултимедијалних алата у васпитним активностима?

- Негативни

- Неутрални
 - Позитивни
 - Нема мишљења
7. Да ли сте приметили повећање мотивације код деце када користите мултимедијалне алате у ликовним активностима?
- Никада
 - Повремено
 - Често
 - Увек
8. Како би оценили спремност родитеља да подрже употребу мултимедијалних алата у образовању деце?
- Не подржавају
 - Не знам
 - Подржавају делимично
 - У потпуности подржавају
-
9. Које препреке видите у интеграцији мултимедијалних алата у свакодневни васпитни рад? (можете означити више одговора)
- Недостатак опреме
 - Недостатак обуке
 - Непознавање алата и технологије
 - Недостатак времена у планирању активности
 - Отпор родитеља
 - Остало: _____
10. Које стратегије сматрате потребним за унапређење употребе мултимедијалних алата у ликовном васпитању? (можете означити више одговора)
- Повећање обуке за васпитаче
 - Повећање броја технолошке опреме у вртићима
 - Организовање радионица за родитеље о мултимедијским алатима
 - Планирање и имплементација технологије у свакодневни рад

() Остало: _____

11. Које предности и недостатке видите у коришћењу мултимедијалних алата у предшколском васпитању и образовању? (молимо вас да напишете неколико реченица)

Захваљујемо вам се на учешћу!

ПРИЛОГ 2

АНКЕТНИ УПИТНИК ЗА РОДИТЕЉЕ

Коришћење мултимедијалних алата у креативним активностима код деце

Драги родитељи,

Циљ овог упитника је да прикупи ваше ставове и искуства у вези са употребом мултимедијалних алата (као што су рачунари, таблети и мобилни уређаји) у ликовним активностима вашег детета. Ваши одговори ће помоћи у разумевању како ова технологија утиче на креативност и развој вештина деце, као и како се користи код куће и у вртићу.

Молимо вас да искрено одговорите на следећа питања.

Демографски подаци:

Ваша животна доб?

- 18-30 година
- 31-40 година
- 41-50 година
- 51+ година

Ваш образовни ниво:

- Основна школа
- Средња школа
- Високо образовање
- Мастер или докторске студије
- Друго

Део 1: Искуства у коришћењу мултимедијалних алата

1. Да ли ваше дете користи мултимедијалне алате (таблет, рачунар, апликације) за креативне активности, као што су цртање, сликање, или прављење дигиталних уметничких дела?

- Да, често
 - Понекад
 - Ретко
 - Не, никад
2. Које апликације или програме ваше дете користи за ликовне активности?
- Paint
 - Drawing apps (нпр. Tux Paint, Kids Doodle)
 - Уметничке апликације (нпр. Art Set)
 - Дигиталне игре са уметничким садржајем
 - Остало (молимо напишите који): _____
3. Како оцењујете употребу мултимедијалних алата у ликовним активностима вашег детета?
- Позитивно – помаже детету да развије креативност
 - Неутрално – није ни посебно корисно ни штетно
 - Негативно – сматрам да то омета креативност детета
 - Не знам

Део 2: Утицај мултимедијалних алата

4. Како сматрате да употреба мултимедијалних алата утиче на креативност вашег детета?
- Позитивно – повећава креативност и маштовитост
 - Неутрално – нема значајног утицаја
 - Негативно – ограничава креативност, дете се превише ослања на технологију
 - Не знам
5. Који су, по вашем мишљењу, главни бенефити употребе мултимедијалних алата у образовању и креативним активностима? (Обележите све што је тачно)
- Развијање дигиталних вештина
 - Повећање интересовања за уметност
 - Лакше учење кроз забавне апликације
 - Повезивање са савременим образовним трендовима
 - Остало (молимо напишите који): _____

6. Да ли мислите да употреба мултимедијалних алата у ликовним активностима може имати негативне последице на здравље вашег детета?

Да, превише времена пред екраном може негативно утицати на здравље

Не, мислим да је то у реду у контролисаним количинама

Не знам

Део 3: Изазови и препоруке

7. Које препреке или изазове видите у коришћењу мултимедијалних алата за креативне активности код куће? (Обележите све што је тачно)

Техничка ограничења (недостатак уређаја или лоша повезаност)

Недостатак времена за коришћење

Превише дистракција или игара које ометају креативне активности

Недостатак знања о апликацијама или алатима

Остало (молимо напишите који): _____

8. Да ли имате сугестије или препоруке за побољшање коришћења мултимедијалних алата у ликовним активностима?

Хвала вам на учешћу!

Ваши одговори ће нам бити од велике помоћи у истраживању.